

Відділ культури і туризму Гайворонської райдержадміністрації
Гайворонська центральна районна бібліотека
Організаційно-методичний відділ

Звичаї - скарб українського народу

/З досвіду популяризації української національної
культури в бібліотеках Гайворонської ЦБС /

м. Гайворон, 2009

*„Шануй звичаї і обряди твоїх батьків,
бо це твоя окраса“.*

/Народна мудрість/

Наш народ має багату культуру, величезний скарб якої складається з цінностей, надбаних багатьма поколіннями. З прадавніх часів до нас ідуть життєва мудрість та настанови щодо способу життя. Вони закладені в українських звичаях, обрядах, фольклорі, адже в них - світовідчуття та світосприймання нашого народу. У них пояснюються та обґрунтовуються взаємини між людьми, цінність духовної культури окремої людини і народу взагалі.

Дуже тісно народна творчість пов'язана із звичаями, що являють собою закони, якими українці керувались щоденно.

Як і рідна мова, звичаї об'єднують людей в один народ. Того, хто забуває звичаї, карають Бог і люди.

Усім нам добре відомо, що звичаї свого села, свого народу це ті прикмети, за якими ми розпізнаємо народ не лише в сучасному, а й в його історичному минулому. В час духовного відродження нашого народу все уважніше вдивляємося в його історію, все частіше звертаємося до нашого минулого. Протягом всього свого життя згадуємо участь у традиційних народних святах: різдвяних, великодніх, вербних та інших.

Відродження української національної культури - складова масової роботи бібліотек Гайворонської централізованої бібліотечної системи.

Збереженню традицій українського народу, популяризації кращих зв'язків національної культури були присвячені такі заходи:

- уроки народознавства:
 - „Різдвяні свята на Україні” /Долинівська б/ф №8/;
 - „Звичаї – скарб українського народу” /Солгутівська б/ф №18/;
 - „Свята зимового циклу” /ЦРБ/;
 - „Люблю я свій народ, ціную його звичай” /Заваллівська б/ф №10/;
- бесіда-діалог „Духовні вартості вкраїнців” /Заваллівська б/ф №10/;
- бесіда „Різдво Христове сіли вітати” /ЦРБ/;
- вечір народознавства „Возродися писанко, воістину возродися” /ЦРБ/;
- народознавча година „Ода вербі” /Червоненська б/ф №25/;
- вікторина „Українські традиції” /Червоненська б/ф №25/;
- урок духовності „Великдень – велике свято українського народу” /Чемерпільська б/ф №26/;
- огляд літератури „Промені духовності ” /Соломіївська б/ф №19/.

Усі заходи по відродженню звичаїв та традицій українського народу в Соломіївській книгозбірні проводяться в народознавчому куточку.

Популярністю у читачів ЦРБ користується книжкова виставка „3 народних джерел”, де за

порами року представлено всі місяці року, духовні свята,

прислів'я, приказки, прикмети.

Новорічні посиденьки „Щедрий вечір, добрий вечір, добрим людям на здоров'я” було проведено у Мощенській бібліотеці спільно з сільським клубом. На заході мова йшла про святкування Нового року та Різдва.

Дуже цікаво, змістовно, колоритно розповідала про традиції святкування новорічних свят у своїй родині Сіденко Настасія Іванівна.

За святковим столом зібралось чимало читачівкнигозбірні, які є активними учасниками бібліотечних заходів. Кожен ділився своїми знаннями про святкування Різдва, рецептами 12 страв, що як Різдвяні атрибути були представлені на столі.

Співали гарні колядки та щедрівки, які декілька десятиліть тому навчилися від своїх батьків, бабусь та дідусів.

Напрочуд цікавими видалися в Чемерпільській сільській філії українські вечорниці „Сонцесяйна калита”. У святково прибраній українській хаті зібралися хлопці та дівчата, одягнені в українські костюми. Господиня проводила конкурс Андріїв. Усі вони відповідали на запитання та загадки. Дівчата випікали калиту.

В Бугівській бібліотеці-клубі проведено годину духовності „Різдвяні свята в Україні”.

В залі бібліотеки відтворено інтер'єр української світлиці. Вікна двері, ікони вбрані святковими рушниками, підлога застелена самотканими доріжками, а столи вишитими скатертинами. На одному із столів - святкові страви.

Ведучі під звуки старовинної музики запрошують всіх присутніх на гостину в українську хату.

Колядники вітають гостей зі святом і колядують. Бібліотекар розповідає про Різдвяні свята та традиції нашого народу, зачитує з Закону Божого розділ „Народження Христа”.

Читачі діляться спогадами про те, які страви готували в їхніх сім'ях на свята, розповідають про Різдвяні прикмети.

На закінчення заходу всі щедрували та дегустували свої страви.

Українська пісня... Хто не був зачарований нею, хто не згадує її, як своє чисте, прозоре дитинство, свою юність, красиву і ніжну. Який митець не був натхнений її мелодіями! Яка мати не співала цих легких, як сон пісень над колискою дорогих дітей своїх?

Українська народна пісня – це бездонна душа українського народу, це його слова.

Цікаво було проведено в Бугівській філії музичні посиденьки „Дзвінки голоси нашого села”.

Захід розпочався розповіддю бібліотекаря про село, його краєвиди, про людей, які та музику, про ансамбль запрошували на куточки нашої учасників хор-неодноразово брала в селі та на взагалі про самодіяльності, що співають для мешканців села сьогодні.

закохані у пісню славнозвісний бандуристів, який концерти в різні країни, про ланки, що участь у концертах районній сцені і учасників художньої

Читачі мали можливість прослухати багато пісень різного жанру: побутові, обрядові, жартівливі.

Кожен з учасників розповідав про себе, свою родину, про те, хто прищепив їм любов до співу та пісні.

Між розповідями проводилися конкурси та звучала українські народні пісні. „Народні обряди – духовна цінність українського народу” - під такою назвою в Тополівській бібліотеці проведено народознавчу годину. Бібліотекар розповіла як святкували наші пращурі народні свята: Катерини, Миколая, Андрія, Різдво, Великдень, Трійцю, Покрову.

Учасники поділилися тим, як святкують ці свята у їхніх родинях. Всі присутні дізналися багато цікавого, що збережуть у своїй пам'яті і передадуть нащадкам.

В книгозбірнях району оформляються виставки-вернісажі, де розміщуються матеріали про талановитих людей. Наш район багатий на таких людей, які не лише пишуть вірші, а й малюють картини, виготовляють різноманітні вироби. Це люди дуже скромні. Тому бібліотечні працівники вважають своїм обов'язком допомогти їм реалізувати себе, зробити рекламу, краще познайомити читачів з їхніми здібностями.

Дуже цікаво та весело з піснями, конкурсами та танцями провели фольклорне свято

„Купальські вогні” Завалівська бібліотека №10 спільно з музеєм.

На поляні зроблена маренонька, яку дівчата уквітчали стрічками та квітами. Свято розпочали ведучі. Потім був Іванко Купайло, чорт, баба Яга і Водяний. „Діти сонця” – дівчата в красивих платтях і у віночках танцювали, співали, вели хороводи кругом Мариноньки і запрошували інших. Всім присутнім на святі роздавали купальські букетики.

Селищний голова привітав всіх зі святом. Бібліотекар підготувала та провела конкурси та ігри.

Переможців нагороджували призами, дівчата пускали віночки на воду, закохані парами стрибали через вогнище і ворожили, чорт і баба Яга просилися щоб Іванко Купайло і Водяний пробачили їхні провини.

Потихенько став стихати спів і веселий гамір, закохані стали розходитися по домівках, а ті, що вірили легенді пішли шукати цвіт папороті.

Читацькі об'єднання в бібліотеках завжди були і залишаються сьогодні однією з цікавих та актуальних форм їхньої діяльності.

Одним з найбільш поширених читацьких об'єднань у бібліотеках централізованої бібліотечної системи є клуби за інтересами. Це і місце спілкування, і місце, де можна поглибити знання в тій чи іншій галузі науки, культури, діяльності людини.

Саме такі читацькі об'єднання створені на базі 18 бібліотек ЦБС.

Клуб за інтересами “Берегиня” працює за патріотичним та народознавчим напрямками. Все, що стосується звичаїв, повір'їв, прикмет українського народу, родинної обрядовості, народних та релігійних свят, народних промислів, господарської діяльності українського народу, національного одягу українців, знаходить відображення в діяльності читацького об'єднання.

Цікаво і змістовно пройшов вечір-зустріч в Вікнинській б/ф №6 з вишивальницею Н.О. Рац - справжньою народною майстринею. Надія Олександрівна продовжує і примножую традиції свого роду, у якому всі жінки майстерно вишивали. Маленька Надійка навчилась цьому мистецтву

від бабусі та матері, а згодом передала свою любов до шиття донькам Вікторії та Олені. Надія Олександрівна неодноразово приймала участь у виставках робіт народних умільців у селі та районі. Вона має чисельні відзнаки за свою творчість.

Справжня майстриня своєї справи розповіла про те, як вона створює свої роботи, поділилась творчими планами. Учасники художньої самодіяльності подарували майстрині пісні та квіти, а всі присутні мали можливість ознайомитися з роботами Н.О. Рац, що були представлені на виставці в книгозбірні.

В Сальківській бібліотеці – філії № 17 проведено конкурс „Коса – дівоча краса”. Його мета: донести до присутніх традиції народної етики та моралі, показати елементи виховання українських дівчат, дати навички вмілого догляду за волоссям, розвивати естетичні смаки.

Ведучі розповідали як дівчинку привчали доглядати за волоссям, як засуджували за нехлюйство, що коса – це не тільки дівоча краса, вона мала і морально-етичний аспект.

Учасники конкурсу демонстрували свої зачіски і були нагороджені призами.

Так як, найурочистішим моментом народного весілля є розплітання дівочої коси, було підготовлено сценку „Розплітання коси”.

У Таужненській б/ф №20. проведено годину народознавства „Українська народна пісня та її доля”. Тут з уст старожилів були записані давні пісні села.

Василь Симоненко радив своїм нащадкам: „В океані рідного народу відкривай духовні острови...” Ті острівці то духовні скарби, у них – мудрість і сила, в них те, що живило дух народу. Таким острівцем духовності для читачів книгозбірень системи є народознавчі куточки.